

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
KANTONALNI SUD U ZENICI
Broj: 004-0-K-08-000003
Zenica, 8.7.2008. godine

Presuda pravosnažna 26.11.2008. godine.
Presudom Vrhovnog suda FBiH broj: Kž-434/08
od 26.11.2008. godine potvrđena prvostepena
presuda.

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Kantonalni sud u Zenici, u vijeću sastavljenom od sudija Malićbegović Enesa, kao predsjednika vijeća, te sudija Arnaut Unkasa i Anić Maria, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Telalović Jele, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Božić Milanka, zbog krivičnog djela uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH, po optužnici Kantonalnog tužilaštva/tužiteljstva ZE-DO kantona broj: Kt-593/97 od 3.12.2007. godine, potvrđene od strane sudije za prethodno saslušanje ovog suda pod brojem:004-0-Kps-07-000029 od 13.12.2007. godine, nakon održanog usmenog, javnog i glavnog pretresa, u prisustvu kantonalnog tužioca Delić Redže, optuženog i braniteljice Mujkić Azijade, advokata iz Zenice, je dana 8.7.2008. godine, donio i javno objavio, slijedeću:

P R E S U D U

Optuženi: **BOŽIĆ MILANKO**, sin V. i majke I. rođene K., rođen ... u mjestu G., općina O., nastanjen ..., po zanimanju radnik-poštar, završio 8 razreda osnovne škole, oženjen, otac troje punoljetne djece, vojsku služio, po nacionalnosti ..., državljanin ..., do sada neosuđivan,

Primjenom odredbe člana 299 tačka c ZKP FBiH,

OSLOBADA SE OD OPTUŽBE

Da je:

Dana 17.8.1992. godine u mjestu Miljevići, općina Olovo, u vrijeme oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini, kao pripadnik Vojske Republike Srpske, II Romanijske brigade, Olovski bataljon, suprotno članu 53 stav 1 tačka a Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.8.1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba-Protokol 1, sa još nekoliko nepoznatih pripadnika Vojske Republike Srpske, sa kojima je na traktoru došao pred vjerski objekat-džamiju, u namjeri da istu unište, a koja je evidentirana kao spomenik kulturnog-historijskog i duhovnog naslijeđa od značaja za Bosnu i Hercegovinu, jer je sagrađena krajem 16. vijeka, te pošto su iz iste iznijeli sve pokretne stvari koje su natovarili na traktor, učestovao u uništenju iste na taj način što su iz protuavionskog mitraljeza sa jednom cijevi koji je bio montiran na traktoru, sa udaljenosti od 40-50 m od džamije, ispalili jedan zapaljivi

metak u džamiju, od kojeg metka se džamija zapalila, obzirom da je u cjelosti bila sagrađena od drveta i u potpunosti izgorjela.

Čime bi počinio krivično djelo uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH.

Shodno odredbi člana 212 stav 4 ZKP FBiH, oštećena Islamska zajednica BiH Medžlis Islamske zajednice Olovo, se sa imovinsko-pravnim zahtjevom, upućuje na parnični postupak.

Shodno odredbi člana 203 stav 1 ZKP FBiH, troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

O b r a z l o ž e n j e

Kantonalno tužilaštvo/tužiteljstvo ZE-DO kantona je optužnicom broj: Kt-593/97 od 3.12.2007. godine optužilo Božić Milanka zbog krivičnog djela uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH („Sl. novine FBiH“ broj:43/98), a kako je to bliže činjenično, a i pravno opisano u tom tužilačkom aktu.

Navedenu optužnicu potvrdio je sudija za prethodno saslušanje ovog suda pod brojem: 004-0-Kps-07-000029 dana 13.12.2007. godine.

Optuženi Božić Milanko je pred sudijom za prethodno saslušanje ovog suda negirao krivnju iz potvrđene optužnice na ročištu dana 10.1.2008. godine, nakon čega je predmet dostavljen krivičnom vijeću radi zakazivanja glavnog pretresa.

Tokom glavnog pretresa, kao dokazi optužbe, saslušani su svjedoci M. S., H. A., P. E.-predstavnik oštećenog Medžlisa Islamske zajednice Olovo, K. Dž. i D. M. Pored svjedoka, od materijalnih dokaza optužbe, sud je prihvatio slijedeće dokaze: rješenje Suda BiH broj: X-KRN-07/340 od 30.3.2007. godine, karton objekta sa fotografijama džamije Medžlisa Islamske zajednice Olovo, informaciju o spaljenoj miljevičkoj džamiji Medžlisa Islamske zajednice Olovo broj: 01-EP-68/2006 od 11.9.2006. godine, dopis Medžlisa Islamske zajednice Olovo broj: 01-Mk-99/05 od 15.9.2005. godine, fotodokumentaciju PU Olovo od 8.2.1999. godine, dopis Zavoda za zaštitu spomenika Sarajevo sa izvještajem od devastaciji kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa BiH 1992-1995. godina broj: 07-40-4-1386-1/06 od 5.5.2006. godine, odluku Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika broj: 07.2-02-124/07-4 od 4.jula 2007. godine sa dopisom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika broj: 08-15-124/07-06 od 28.8.2007. godine i dopisom Islamske zajednice Olovo broj: 05-EP-120/07 od 29.6.2007. godine, izvod iz Službenog glasnika BiH broj: 75/07 od 8.10.2007. godine, prijepis posjedovnog lista Službe za ekonomske poslove Općine Olovo broj: 134 sa dopisom broj: 04-30-4-3192-1/07 od 15.8.2007. godine, potvrde administrativne službe Opštine Sokolac broj: 05/I-3-561-2105/07 od 10.1.2008. godine, dopis Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika broj: 01.2-15-124/07-7 od 6.6.2008. godine, krivičnu prijavu SJB Olovo broj: 19/25-4-KU-52/95 od 18.10.1995. godine, te izvod iz kaznene evidencije za optuženog od strane PU Olovo broj: 08-03/10-3-04-7-2998/06 od 7.7.2006. godine.

Pored navedenih dokaza, sud je prihvatio kao dokaz i ranije izjave svjedoka M. S. i to izjavu datu u SJB Olovo dana 1.9.1992. godine, izjavu datu pred istražnim sudijom Kantonalnog suda u Zenici od 4.11.2002. godine, istražnu izjavu svjedoka od 6.7.2006. godine i od 12.4.2007. godine, kao i izjavu svjedokinje H. A. iz istrage od 29.10.2007. godine.

Kao dokazi odbrane saslušani su svjedoci N. S., V. B., B. M., G. I. Kao materijalni dokazi odbrane, prihvaćeni su slijedeći dokazi: potvrda administrativne službe Opštine Sokolac broj 05/I-3-561-2105/07 od 10.1.2008. godine (isti dokaz prihvaćen i od optužbe), te ovjerena fotokopija vojničke knjižice optuženog od 26.10.2004. godine.

Branilac je odustao od prijedloga da se sasluša svjedok G. I., tako da sud nije ni provodio saslušanje ovog svjedoka.

Nakon ocjene svakog dokaza pojedinačno, te u međusobnoj vezi, ovaj sud je utvrdio da nije dokazano da je optuženi Božić Milanko dana 17.8.1992. godine u mjestu Miljevići općina Olovo počinio krivično djelo uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH.

Krivično djelo uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH, glasi: „ ko kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ili oružanog sukoba, uništava kulturne ili povijesne spomenike i građevine ili ustanove, namijenjene znanosti, umetnosti, odgoju ili humanitarnim ciljevima, kaznit će se zatvorom najmanje jednu godinu.“ Optužba je činjenični dio vezala za povredu člana 53 stav 1 tačka a Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.8.1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba-Protokol 1. Ova odredba zabranjuje da se vrši bilo kakav neprijateljski akt uperen protiv historijskih spomenika, umjetničkih djela ili hramova koji sačinjavaju kulturno ili duhovno naslijeđe naroda, zabranjuje korištenje naprijed navedenih objekata za pomoć vojnim jedinicama, kao i to da takvi objekti budu predmet represalija.

Sud je utvrdio nespornim da je u vrijeme paljenja džamije u mjestu Miljevići bio oružani sukob u BiH, a što prihvataju obe stranke u krivičnom postupku. Dalje, iz potvrde broj:05/1-3-561-2105/07 od 10.1.2008. godine, a koji dokaz je prihvaćen i od optužbe, a i od odbrane, proizilazi da je optuženi Božić Milanko bio pripadnik Vojske Republike Srpske i to u periodu od 1.4.1992. pa do 8.3.1996. godine. Pripadnost optuženog Vojsci Republike Srpske, proizilazi i iz ovjerene fotokopije vojne knjižice optuženog broj: 027588 izdate dana 26.10.1994. godine, a koji dokaz je ponuđen od strane odbrane. Iz vojne knjižice, vidi se da je Božić Milanko sposoban za vojnu službu, te da je bio pripadnik Vojne pošte 7581/7 u periodu od 1.4.1992. do 8.3.1996. godine. Dalje, optužba je dokazala da je za vrijeme oružanog sukoba u BiH u avgustu 1992. godine došlo do zapaljenja, a potom i do potpunog uništenja džamije u mjestu Miljevići općina Olovo sagrađene 1598. godine, rekonstruisane 1936. godine, a koja je bila evidentirana kao spomenik kulturnog-historijskog i duhovnog naslijeđa od značaja za BiH. Da se radi o džamiji sagrađenoj krajem 16. vijeka, zaključuje se iz kartona objekta Islamske zajednice u BiH Medžlisa Islamske zajednice Olovo, kartona vjerskog objekta, kao i fotografija te džamije, a koje se nalaze uz karton vjerskog objekta. Džamija je bila sagrađena od drveta i imala je drvenu bosansku munaru. Navedena džamija je rekonstruisana 1936. godine i bila je centralna džamija za gornji dio općine Olovo. Džamija bila je jedina građevina ove vrste na širem prostoru općine Olovo. Poslije II svjetskog rata, džamija je imala ulogu i centralne škole, jer se u istoj vršilo opismenjavanje stanovništva. U džamiji se izvodila redovna mektebska nastava, klanjali su se namazi, a ljudi su se sretali i družili i razvijali prijateljstva. Ove činjenice sud je prihvatio iz podnesaka Islamske zajednice

Olovo broj: 01-EP-68/2006 od 11.9.2006. godine i broj: 01-MK-99/05 od 15.9.2005. godine. Da je u selu Miljevići, zaista postojala džamija, zaključuje se ne samo iz prednjih dokaza, već i iz izvoda iz posjedovnog lista broj: 134 općine Olovo. Iz navedenih dokaza zaključuje se da je u selu Miljevići općina Olovo postojala džamija sagrađena krajem 16. vijeka, te da se radi o veoma važnom objektu, a upravo ono što i sama optužba tvrdi. Pored toga, iz naprijed navedenih dokaza proizilazi da je u avgustu 1992. godine za vrijeme oružanog sukoba u BiH, došlo do uništenja naprijed navedene džamije na način da je ista zapaljena, jer je od iste ostalo samo zgarište. To dokazuje fotodokumentacija Policijske uprave Olovo od 8.2.1999. godine, koja na četiri fotografije prikazuje šire i uže lice mjesta. Na širem lokalitetu fotografisani su nadgrobni spomenici-nišani koji su obrasli travom, a nalaze se uz temelje spaljene džamije. Uži lokalitet označava ostatke spaljene džamije (demiresa prozora džamije), a što je pozicionirano crvenim strelicama na fotografijama broj 3 i 4. Predmetna džamija bila je evidentirana kao spomenik kulturnog i historijskog značaja u BiH. Ovaj zaključak izvodi se iz dopisa Zavoda za zaštitu spomenika broj: 07-40-4-1386-1/06 od 5.5.2006. godine, kao i izvještaja o devastaciji kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa BiH 1992-1995. godina. Iz ovog dokaza vidi se da je u vrijeme paljenja džamije, ista bila evidentirana kao kulturno historijski spomenik, odnosno dobro, ali još uvijek džamija nije bila proglašena nacionalnim spomenikom. Iz dopisa broj: 08-15-124/07-6 od 28.8.2007. godine proizilazi da je na osnovu evidentiranja stare drvene džamije u Miljevićima pokrenuta procedura za proglašenje navedene džamije nacionalnim spomenikom, a odluka o proglašenju džamije nacionalnim spomenikom, donesena je dana 4.jula 2007. godine pod brojem:07.2-02-124/07-4. Odluka o proglašenju stare drvene džamije u Miljevićima, nacionalnim spomenikom broj: 07.2-02-124/07-4 od 4.jula 2007. godine objavljena je u „Službenom glasniku BiH“ broj: 75 od 8.10.2007. godine. Tom odlukom nacionalnim spomenikom proglašeno je mjesto na kome se nalazila džamija i harem. Na predmetni nacionalni spomenik se primjenjuju mjere zaštite utvrđene Zakonom o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH („Sl. novine FBiH“ broj: 2/02,27/02 i 6/04).

Oko statusa džamije, svjedočili su H. A. iz Komisije za očuvanje nacionalnih naslijeđa, kao i P. E., glavni imam Islamske zajednice Olovo.

Svjedokinja H. A. je potvrdila da je džamija u Miljevićima predstavljala primjer specifičnog tipa drvene džamije sa drvenom munarom. Prema znanstvenim izvorima u BiH, ukupno je postojalo 30 ovakvih džamija, ali do početka rata održale su se samo tri. Dakle, 1990-tih godina u BiH bile su samo tri ovakve džamije. Radi toga, džamija je bila rijedak primjerak određenog tipa ili stila, a što predstavlja kriterij za proglašenje kulturnim dobrom od najvišeg značaja za državu. Drvene džamije u BiH iskazuju specifičnost autotohnog građenja i one su različite od drvenih džamija na drugim područjima, npr. u Turskoj. Predstavljaju tipološki nastavak srednjovjekovnog načina građenja na ovim prostorima i sve su specifične. Nije moguće naći dvije tradicionalno iste džamije. Drvena džamija u Miljevićima, bila je registrovana i evidentirana kao spomenik kulturno-istorijskog naslijeđa od značaja za BiH i to od strane ranijeg Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa i bila je zavedena kao objekat od vrijednosti za BiH i uživala je režim zaštite, utvrđen Zakonom o kulturno-istorijskim objektima. Registriranjem, odnosno evidentiranjem predmetne džamije, ista je uživala privremenu zaštitu, a prema Zakonu o kulturno-istorijskim objektima, a prije 1992. godine pokrenut je postupak za proglašenje džamije nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine. To što džamija nije u ranijem periodu proglašena nacionalnim spomenikom, svjedokinja je objasnila da je za prekid te procedure krivo ratno stanje u Bosni i Hercegovini, odnosno raspuštanje ranijeg Parlamenta, a koji je nadležan za proglašenje nekog dobra

nacionalnim spomenikom. Međutim, u julu mjesecu 2007. godine, došlo je do proglašenja džamije u Miljevićima, nacionalnim spomenikom, odnosno nacionalnim spomenikom proglašeno je mjesto na kome se nalazila džamija i harem. Dakle, procedura proglašenja drvene džamije nacionalnim spomenikom, okončana je u julu mjesecu 2007. godine, ali je bez obzira na ovu činjenicu, džamija momentom uvođenja iste u registar zaštićenih dobara, privremeno uživala zaštitu države, a do donošenja konačne odluke o proglašenju nacionalnim spomenikom.

Svjedok P. E., glavni imam Islamske zajednice u Olovu je takođe svjedočio o statusu džamije. Ovaj svjedok je izjavio da je u Islamsku zajednicu Olovo došao u toku 1999. godine i tada je utvrdio da je u Miljevićima, spaljena stara drvena džamija. Pored ove džamije, Islamska zajednica je utvrdila i druge objekte vjerskog tipa koji su devastirani u toku rata. Najveće interesovanje za Islamsku zajednicu, je miljevička džamija, jer je ista bila stara preko 400 godina. Izjavio je da je dobio informaciju da je džamiju zapalio Božić Milanko, a preko priče M. S. Džamija u Miljevićima je u toku 2007. godine, proglašena nacionalnim spomenikom. Islamska zajednica Olovo vodi karton vjerskog objekta za spaljenu džamiju u Miljevićima. Uz taj karton postoje i dvije fotografije spaljene džamije. Prema evidenciji Islamske zajednice, džamija je sagrađena 1598. godine, a njena rekonstrukcija bila je 1936. godine. Prilikom rekonstrukcije, gabariti su ostali isti, a došlo je do izmjene drveta, te malterisanja unutrašnjeg dijela. Ovaj svjedok nije nikada tu džamiju vidio, jer se nalazio na studijama u Istanbulu u toku rata, a ranije je studirao u Sarajevu, ali je obišao samo mjesto gdje je džamija spaljena, odnosno zgarište. Džamija je pored vjerskog karaktera imala i vaspitno-odgojno dejstvo prema mještanima. U istoj džamiji se vršilo opismenjavanje stanovništva poslije drugog svjetskog rata. Uz džamiju je postojao objekat tzv. Tahva, a to je bila učionica gdje je hodža učio djecu i vršio opismenjavanje. Ovaj svjedok je izjavio da je paljenjem džamije, Islamska zajednica oštećena za oko 100.000 KM.

Dakle, naprijed navedena dva svjedoka su govorila o statusu i karakteristikama drvene džamije u selu Miljevići u Olovu, a koje iskazivanje je u skladu sa materijalnim dokazima u odnosu na džamiju, tako da je sud bez ikakve rezerve prihvatio ove iskaze kao tačne i poklonio im punu vjeru.

Znači sud smatra utvrđenim u ovom predmetu da je u vrijeme paljenja džamije postojao oružani sukob u Bosni i Hercegovini, da je optuženi Božić Milanko bio pripadnik Vojske Republike Srpske, kao i to da je u kritično vrijeme došlo do paljenja drvene džamije u Miljevićima koja je potpuno izgorjela, a bila je evidentirana, odnosno registrovana od strane ranijeg Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa, te je uživala privremenu zaštitu, a shodno Zakonu o kulturno-istorijskim objektima i još prije rata pokrenuta je procedura za proglašenje džamije, nacionalnim spomenikom. Nesporno je i to da je drvena džamija, odnosno mjesto gdje se džamija nalazila, proglašeno nacionalnim spomenikom, a što se vidi iz odluke broj: 07.2-02-124/07-4 od 4.7.2007. godine, kao i drugih materijalnih dokaza, te izjava naprijed navedena dva svjedoka.

Spaljena, odnosno drvena džamija u Miljevićima uživala je zaštitu i shodno odredbi člana 53 tačka a Dopunskog protokola uz Ženevske konvencije od 12.8.1949. godine o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba-Protokol 1, kao i Konvencijom za zaštitu kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba od 14.maja 1954. godine, tzv. Haška konvencija.

Međutim, pored nespornih činjenica u ovom krivičnom predmetu, postavlja se pitanje da li ima dovoljno dokaza da je optuženi Božić Milanko učestvovao u uništenju, odnosno paljenju

drvene džamije, na način kao što to tvrdi optužba, odnosno da li ima dokaza koji bi potvrdili krivično-pravnu odgovornost u smislu izvršenja krivičnog djela uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH. Pored količine dokaza, postavlja se i problem kvaliteta dokaza, odnosno da li se na osnovu provedenih dokaza koji su usmjereni u pravcu utvrđivanja krivično-pravne odgovornosti optuženog može van svake razumne sumnje, zaključiti da je optuženi Božić Milanko učestvovao u uništenju džamije, odnosno da je krivično-pravno odgovoran zbog krivičnog djela iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH.

Optužba je utvrđivanje odgovornosti optuženog bazirala na svjedočenju M. S., kao i na nekim drugim posrednim dokazima-svjedocima (K. Dž. i D. M.).

Svjedok M. S. je u više navrata davao iskaz u vezi paljenja džamije u Miljevićima (četiri izjave iz istrage i dva iskaza na glavnom pretresu). U svojim iskazima svjedok Mulavdić Salih je govorio o sukobu između Vojske Republike Srpske i Teritorijalne odbrane, odnosno Armije BiH, na području općine Olovo, kao i o migraciji stanovništva na području općine Olovo, a usljed jakih borbenih dejstava. U kritično vrijeme M. S. je živio u mjestu Kolakovići općina Olovo, a koje mjesto je naseljeno stanovništvom bošnjačke narodnosti. Do sukoba u Kolakovićima, a i u ostalim bošnjačkim selima koja su graničila sa selima koja su bila naseljena licima srpske nacionalnosti, došlo je dana 4/5.8.1992. godine. S obzirom da bošnjačka sela nisu imala dovoljno naoružanja, brzo su pala pod kontrolu Srba. Svjedok je prilikom napuštanja svoga sela, bio nekoliko dana u okupiranoj teritoriji i lutao je po šumama sa grupama izbjeglica, a u trenutku kada je vidio paljenje džamije, bio je sam. Krećući se tako po šumama došao je u selo Miljeviće, gdje je mislio da će pronaći komšiju P. H.. Dolaskom u selo Miljeviće u poslije podnevnim satima kada je sunce već zalazilo, začuo je pucnjavu iz Dedića luke, nakon čega je čuo kretanje traktora. Svjedok je na prikolici traktora vidio 5-6 ljudi, a na kabini je bilo neko oružje, PM ili PAM. Svjedok se nalazio 200-300 m od džamije i gledao je iz bočnog pravca iz voćnjaka kod Ibrahimove kuće kada su ovi vojnici ušli u džamiju i neke stvari iz iste iznijeli i natovarili na traktor, a potom su opalili jedan metak, od čega je džamija izgorjela. Svjedok nije vidio, odnosno nije ni mogao vidjeti sa mjesta gdje se nalazio, ko je ispalio jedan zapaljivi metak iz oružja sa traktora na džamiju, ali je potvrdio da je samo jedan metak ispaljen, te da je od njega džamija izgorjela.

U istražnim iskazima, svjedok je govorio da je na traktoru prepoznao optuženog Božić Milanka, a to je rekao i policiji u Olovu kada je došao na prostor Armije BiH u toku 1992. godine. Ta je izjava bila osnov da se Božić Milanko prijavi za paljenje džamije, a o čemu su govorili svjedoci K. Dž. i D. M., a što potvrđuje i krivična prijava SJB Olovo broj: 19/25-4-KU-52/95 od 18.10.1992. godine. Međutim, potvrđivanje činjenice da je optuženi učestvovao u paljenju džamije, dovedena je u pitanje svjedočenjem M. S. na glavnom pretresu. Svjedok je objašnjavao kako je nastao napad na bošnjačka sela na području Olova, kako je on bježao po šumama, kako je uočio traktor sa Srbima koji su otišli do džamije, a potom istu zapalili. Međutim, na glavnom pretresu nije mogao potvrditi sve ono što je ranije tvrdio vezano za Božić Milanka i prepoznavanje optuženog na traktoru. Svjedok od ranije poznaje optuženog Božić Milanka. Zna da je prije rata isti bio poštara, ali na glavnom pretresu nije mogao da se 100% izjasni da je kritičnog dana Božić Milanko bio na traktoru, te da je učestvovao u paljenju džamije. Svjedok se dva puta saslušavao na glavnom pretresu, jer je pretres zbog protoka roka od 30 dana, morao početi iznova i u oba svjedočenja nije sa sigurnošću mogao potvrditi da je kritičnog dana uočio Božić Milanka na traktoru. Svjedok je rekao da je to teško reći, da Božić Milanko možda jeste, možda nije bio na traktoru. Da postoji mogućnost da mu se to učinilo, da nije siguran, te na kraju da ne zna ništa i da ništa ne može reći. Rekao je da je

nekoliko dana,(10-12), lutao po šumama, da je gubio grupe sa kojima je bježao, da ga je bilo strah, da je bio umoran, da je tu bilo panike. Istina, svjedok je na direktno ispitivanje tužiocu rekao da je optuženog vidio na traktoru zajedno sa G. V. za koga je isto pretpostavio da je bio na traktoru, ali kada mu je u istrazi pokazana fotografija G. V., rekao je da to nije taj čovjek koga je vidio na traktoru, već da se radi o drugom licu, ali u fazi unakrsnog ispitivanja, kao i u fazi ispitivanja od strane suda (sud je želio da se bez imalo rezerve uvjeri u svjedočenje svjedoka), svjedok M. S. je stavio u sumnju kompletno svoje ranije iskazivanje u odnosu na prepoznavanje Božić Milanka na traktoru, te uopšte o učešću optuženog u izvršenju krivičnog djela. Svjedok je u dva navrata bio nesiguran kada se od njega zahtjevalo da bez imalo dileme kaže da li je kritičnog dana Božić Milanko bio na traktoru ili ne, ali i pored jasnih pitanja i zahtjeva da se ova dilema raščisti, sud je dobio nesiguran odgovor, odnosno svjedočenje i koje svjedočenje je dovelo u pitanje cjelokupno ranije iskazivanje M. S. Tužilac je svjestan ove situacije i ovo je pokušao objasniti kroz zdravstveno stanje optuženog koje je i prema uvjerenju suda, loše. Međutim, svjedok je u dva navrata svjedočio pred sudom, sud nije imao nikakvu dilemu u pogledu njegove svijesti, jer je svjedok shvatao pitanja i psihičko stanje svjedoka uopšte nije upitno, a druga stvar je što svjedok nije mogao sa sigurnošću potvrditi da je kritičnog dana vidio Božić Milanka na traktoru. Dakle, prihvatamo da je svjedok lošeg zdravstvenog stanja, a što se vidi i iz njegovih ljekarskih nalaza. Međutim, njegova svijest i psihičko zdravlje nisu dovedeni u pitanje jer je svjedok je pristupio svjedočenju, objašnjavao svoje kretanje po šumama, napuštanje svoga sela, boravak u Miljevićima, ali nije mogao da jasno kaže da je kritičnog trenutka na traktoru uočio Božić Milanka. Rekao je da nije siguran u to, da je bio iscrpljen i pod strahom. Ovo su bitne činjenice koje devalviraju ranija svjedočenja M. S. u odnosu na optuženog Božić Milanka i u situaciji kada svjedok na glavnom pretresu ne može potvrditi svoje ranije iskazivanje, dovodi se u pitanje sve ono što je ranije svjedok kazao. Prema odredbi člana 296 stav 1 ZKP FBiH, propisano je da sud presudu zasniva samo na činjacama i dokazima koji su izneseni na glavnom pretresu. To znači da se u konkretnom predmetu prihvata kao najrelevantniji dokaz svjedočenje M. na glavnom pretresu, odnosno prihvata se njegov iskaz sa glavnom pretresa. Sud je u dokaznu građu uveo i ranije iskazivanje svjedoka iz istrage, pa čak i policije, kao i krivičnu prijavu koja je nastala na osnovu iskazivanja M. S.

Međutim, svi ovi dokazi izgubili su svoj kvalitet neposrednim svjedočenjem M. S. na glavnom pretresu, te nesigurnošću svjedoka prilikom davanja iskaza. Dokazi-izjave iz istrage, imali bi svoju punu snagu da je svjedok na glavnom pretresu potvrdio ranije svjedočenje i da je bio siguran da je kritičnog dana prepoznao Božić Milanka. Kako je svjedok bio nesiguran, izjave iz istrage se ne mogu prihvatiti, a naročito prema definiciji odredbe člana 296 stav 1 ZKP FBiH koja propisuje da se presuda samo zasniva na činjenicama i dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu. To što je svjedok bio nesiguran u potvrdi da je Božić Milanka vidio na traktoru, te da je isti učestvovao sa grupom srpskih vojnika koji su zapalili staru drvenu džamiju u Miljevićima, može biti razlog u tome što se svjedok u sudnici susreo sa optuženom osobom, što je istu direktno gledao, te ako je kod svjedoka postojala bilo kakva dilema u pogledu ličnosti, nastala je situacija da imamo nesigurno svjedočenje. Isto tako kod svjedoka M. S. su možda u pitanju i neki drugi razlozi što nije dao jasne odgovore u pogledu ličnosti optuženog, ali to za sud i nije bitno. Za pravilno presuđenje sudu je potreban kvalitetan dokaz, odnosno dokaz koji će van svake razumne sumnje potvrditi krivično-pravnu odgovornost optuženog. Naglašavamo da je svjedok na glavnom pretresu rekao da su kod njega dolazila neka lica da on kaže jasno da je kritičnog dana vidio Božić Milanka na traktoru. Međutim i pored ovih posjeta, svjedok nije mogao da sa sigurnošću potvrdi svoje ranije iskazivanje, odnosno da potvrdi da je na traktoru vidio Božić Milanka. Pored toga, za sud je i razumljivo svjedočenje M. S. na glavnom pretresu, te činjenica da nije mogao sa sigurnošću

se izjasniti u pogledu optuženog, jer nije jednostavno stati iza svojih riječi ako u to osoba nije sigurna, a naročito ako se neki događaj desio pod okolnostima u kojima se našao svjedok. Svjedok M. S. je očigledno kompletan događaj oko džamije, posmatrao pod strahom, izmoren i gladan, tako da je vrlo upitno prihvatanje ovakve vrste svjedočenja, a naročito ako svjedok kaže da nije siguran u neku osobu i da mu se sve to možda i učinilo. Isto tako nesigurnost svjedoka proizilazi i iz njegovog svjedočenja da je događaj posmatrao sa udaljenosti oko 300 m bočno i da je ispred sebe imao visoku travu i voćnjak. Svjedok je istakao da je lica na traktoru samo djelimično vidio i nije se mogao izjasniti u čemu su ta lica bila, da li su imala vojničke uniforme, odnosno da li su kod sebe imali naoružanje. Za oružje na traktoru, rekao je da se radi o PAM-u ili PM-u, pa ni u tom dijelu nije bio jasan.

Dakle, svjedok na glavnom pretresu nije mogao pouzdano svjedočiti u odnosu na optuženog Božić Milanka.

Optužba je svoje tvrdnje bazirala na svjedočenju M. S. i u odnosu na konkretan događaj nema drugog direktnog dokaza. Optužba je putem svjedoka K. Dž. i D. M., pokušala potvrditi ranije iskazivanje M. S. Međutim, ovi svjedoci su bivši policajci iz Olova i oni su samo na osnovu priče M. S. (drugog dokaza nema) podnijeli krivičnu prijavu protiv Božić Milanka, a pošto je M. S. na glavnom pretresu potpuno umanjio kvalitet ranijih svojih izjava, umanjio je iskazivanje i ovih svjedoka, kao i uopšte krivične prijave protiv optuženog Božić Milanka.

Neprihvatanjem iskaza M. S. u odnosu na optuženog Božić Milanka, eliminišu se i svi drugi dokazi koji su nastali na osnovu priče M. S.

Kao dokazi odbrane, saslušani su svjedoci N. S., V. B., B. M. i G. I. Ovi svjedoci su negirali da je Božić Milanko učestvovao u paljenju džamije, izgrađivali su alibi optuženom, te su govorili o karakteru ličnosti optuženog. Naveli su da Božić Milanko nije učestvovao u paljenju džamije, niti je mogao to učiniti, jer je bio sa njima u kritično vrijeme u društvu, te su govorili kako je optuženi dobar čovjek, te da on ne bi mogao zapaliti vjerski objekat.

Dokazi odbrane, uz činjenicu da optužba nije uspjela dokazati izvršenje krivičnog djela od strane optuženog, nisu ni bitni, a uz činjenicu da se van svake razumne sumnje ne može dokazati učešće optuženog u izvršenju krivičnog djela iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH.

S obzirom da se optužba temelji isključivo na iskazu svjedoka M. S., na osnovu kojeg iskaza su provedeni i drugi dokazi, a koji je sa svojim svjedočenjem na glavnom pretresu, u potpunosti umanjio kvalitet svog ranijeg iskazivanja u pogledu optuženog, te drugih svjedoka, nastala je situacija da se ne može van svake razumne sumnje, potvrditi da je optuženi Božić Milanko učestvovao u izvršenju krivičnog djela na način kao što to tvrdi optužba.

U ovakvoj situaciji sud je primjenio princip in dubio pro reo, odnosno u sumnji u korist optuženog, pa pošto nije dokazano da je optuženi učinio krivično djelo uništavanje kulturnih i povijesnih spomenika iz člana 164 stav 1 ranijeg KZ FBiH, sud je istog i oslobodio od optužbe, a primjenom odredbe člana 299 tačka c ZKP FBiH.

Shodno odredbi člana 212 stav 4 ZKP FBiH, oštećena Islamska zajednica BiH, Medžlis Islamske zajednice Olovo, se sa imovinsko-pravnim zahtjevom, upućuje na parnični postupak.

S obzirom da je sud donio oslobađajuću presudu, primjenom odredbe člana 203 stav 1 KZ FBiH, troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

Zapisničar

Predsjednik vijeća

Telalović Jela

Malićbegović Enes

PRAVNA POUKA:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba
Vrhovnom sudu FBiH, u roku od 15 dana
od dana prijema iste, a putem ovog suda.